

філософії має важливе значення для державотворення країни та різних сфер суспільного і наукового життя.

Список використаних джерел:

1. Кебуладзе В. Інституційні аспекти трансформації філософського знання в пострадянській Україні / В. Кебуладзе // Філософська думка. – 2011. – № 6. – С. 5-12.
2. Йосипенко С. Історія філософії України у XX столітті: віднайдення предмета чи винайдення дисципліни? / С. Йосипенко // Філософська думка. – 2013. – № 1. – С. 26-36.
3. Стасевська О. А. Етична складова української філософської думки: історична специфіка та сучасний стан/ О. А. Стасевська // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2015. – № 2. – С. 29-45.
4. Чурсінова О. Ю. Техніка й технічний прогрес у концепціях сучасних українських філософів / О. Ю. Чурсінова // Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2015. – Вип. 6. – С. 159-162.

Красніцька Г.М.

кандидат історичних наук, доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

ІСТОРІЯ ВИНІКНЕННЯ ЕТИКЕТУ

Упродовж століть людство виробило прийнятні форми співіснування, які базувалися на правилах і традиціях кожного народу, а також були зумовлені особливостями національної історії, ментальності, політичного устрою країни. Населення прагнуло толерантно, безшумно та уміло поводити себе в умовах сьогодення.

Суспільство з давніх-давен виробило правила поведінки. Насамперед «Біблія» та народна мудрість вчили, що і як треба робити, тобто дотримуватися вимог етикету. Вивченням етикету займалися різні вчені у своїх працях, зокрема такі як: Браим М. Н., Р. Винницький, С. Богдан, А. П. Скрипник, Лукашевич М. П., Малахов В. А. та інші. Проте питання етикету ще не зовсім вивчене.

Головною метою статті є визначення сутності поняття етикету суспільства та його вплив на діяльність людини.

Тема становлення та розвитку етикету багатогранна та актуальна. Етикет – слово французького походження. Цей термін має своє походження ще з давніх часів. На одному з пишних і вишуканих прийомів у короля Людовика XIV гостям вручали картки з переліком деяких потрібних від них правил поведінки. Від французької назви карток – «етикеток» і відбулося слово «етикет», що увійшло згодом до мов багатьох країн. Поняття «етикет» включає форму, манеру поведінки, правила чемності і ввічливості, прийняті в тому суспільстві, де живе кожний з нас [1].

Значна частина правил етикету прийшла до нас з минулого, і навіть із стародавнього світу. Даремні і незначні правила, відсівалися у міру історичного

розвитку, зберігалися для нащадків лише найбільш раціональні з них, перевірені часом.

З давніх часів літописці, філософи, письменники і поети давали численні рекомендації, щодо поведінки людини за столом. У Давньому Єгипті в III тисячолітті до н.е. одним з популярних рукописів була збірка добрих рад «Повчання Кочемні». У збірці у вигляді рекомендації батька сином пояснювалася необхідність практично навчати молодих людей правилам пристойності і зразкової поведінки в суспільстві. Вже тоді у єгиптян вважалося необхідним користуватися столовими приладами. Також уміння красиво, безшумно та уміло поводити себе. Така поведінка розцінювалася як велика гідність і необхідний компонент культури [1].

Для встановлення в майбутньому гармонійних відносин між Україною й іншими країнами, істотне значення буде мати поширення такої форми етикету, як культури ділового спілкування, це дозволить налагодити інтелектуальні й ділові стосунки у сфері бізнесу.

Справедливо відзначив швейцарський письменник І. Лафатер: «Хочеш бути розумним – навчись розумно питати, уважно слухати, спокійно відповідати й переставати говорити, коли нема чого більше сказати» [3].

Дотримання принципів ділового етикету дає можливість підтримувати порядність і престиж фірми, сприяє створенню сприятливого психологічного клімату в процесі спілкування, що впливає на успішне вирішення справи та закладення основи для взаємовигідних ділових стосунків в подальшому [2].

У середньовіччі етикетні правила поширювалися на різні верстви населення. Навіть мандрівні студенти й музиканти мали свої етикетні кодекси. Але особливо суворо дотримувалися правил етикету при дворах високих правителів.

Етикет органічно пов'язаний також з моральними нормами та цінностями.

Сучасному етикету притаманні чотири основні принципи:

- принцип гуманізму й людяності, який вимагає бути ввічливим, тактовним, гречним, скромним;
- принцип доцільності дій, який дає змогу людині поводитися розумно, просто, зручно для себе й оточуючих;
- принцип краси поведінки, шляхетності;
- принцип дотримання звичаїв і традицій тієї країни, в якій перебуває людина [4].

Етикет – це не тільки специфічна комунікативна система й форма поведінки, а й своєрідна система знаків. Щоб навчитись етикету, недостатньо володіти сукупністю правил поведінки. Необхідно мати уявлення про історію етикету, про специфічні поведінки різних народів світу.

Суспільство, орієнтоване на традиційні цінності більше уваги звертає на соціальні атрибути людини, життя якої детерміновано від початку до кінця. Саме соціально-суспільні та сімейно-родові характеристики визначають, насамперед, етикетну поведінку.

Із вище наведеного стає очевидним, що етикет сьогодення далекий від хороших манер часів французького короля. Але все таки, варто зазначити, що значна частина його правил прийшла до нас з історії, а деякі – навіть із стародавньої історії. Сучасний етикет успадковує звичаї і традиції поведінки всіх

народів. З часів Стародавнього Риму прийшов до нас звичай гостинності. Столові прилади, правилами користування якими деколи нехтують, були в пошані вже у стародавніх єгиптян. А вміння красивого поведіння завжди вважалося необхідним компонентом культури, великою гідністю.

У сучасному світі більше цінується не буквально дотримання правил, а вміння застосувати їх до ситуації, за необхідності навіть порушувати деякі норми етикету. Етикетною може бути визнана поведінка, що передбачає можливість вибору.

Навіть якщо ви працюєте в установі чи фірмі, де атмосфера дуже проста, неформальна, вам знадобляться хороші манери. Дружнє, ввічливе ставлення до інших завжди є вагомим додатком до професійного іміджу співробітника і ціниться в будь-яких ситуаціях.

Людина, що знає норми етикету, сприймає їх як систему морально-естетичних цінностей і дотримується їх у своєму повсякденному житті. Невміння відповідно поводити себе серед оточуючих, поважати, берегти і жаліти один одного в буденності призводить до напружень і конфліктів, нервових стресів, погіршення фізичного і психічного здоров'я, до зниження працездатності й життєвого тону.

Вихованій людині притаманне почуття такту – вміння поводити себе за різних умов не лише відповідно до загальних правил поведінки, а й так, щоб задовольняти естетичним і етичним вимогам. Тактовна людина розуміє, коли може завдати іншій людині неприємність, біль чи радість; розуміє потреби і переживання інших. Вона намагається попередити ситуації, що створюють незручність. Якщо правила етикету можна механічно завчити і вони стануть доброю звичкою, то такт вимагає вміння поставити себе на місце іншого.

Вихованість має і велику індивідуальну значимість. Привітна, доброзичлива, тактовна людина, з приємними манерами, почуттям власної гідності і знанням правил пристойності (етичності) викликає позитивну реакцію оточуючих, їхню симпатію. Це допомагає їй швидше досягти контакту з людьми, формує комунікабельність, упевненість у собі, створює умови для досягнення психічного комфорту в сім'ї, серед друзів, на роботі.

Головною умовою вихованості є знання загальноприйнятих норм і правил поведінки. У людини немає механізмів, які б одразу визначали її правильну поведінку серед людей, отже треба вчитись, переймати досвід, читати, аналізувати та робити висновки.

Але знати етикет замало, треба вміти його використовувати. Кожен день нам доводиться виконувати багато простих дій: поступатись місцем, подавати те, що випадково впало, привітно вітатися, ввічливо вибачатися, вміло користуватися столовими приборами, допомагати старшим одягати пальто тощо. І навіть найпростіші з цих дій вимагають певних умінь. Тренування для відпрацювання правил етикету – це умова вихованості.

Справжня культура поведінки не приходить тільки з підручників та книжок з етикету. Добре і сердечне ставлення до всіх людей, з якими доводиться спілкуватись у житті, – ось що найважливіше.

Ввічливим, тактовним, делікатним може бути тільки той, хто завжди доброзичливий до людей, хто думає не тільки про себе, а й про інших.

Таким чином, вміння красивого поведження завжди вважалося необхідним компонентом культури та є актуальним у сучасному світі.

Список використаних джерел:

1. Білик Е. В. Сучасна енциклопедія етикету: 1000 правил і корисних порад / Е. В. Білик. – Донецьк: ТОВ ВКФ БАО, 2005. – 384 с.
2. Красніцька Г. М. Етикет у міжнародних ділових стосунках / Г. М. Красніцька // Гілея. Науковий вісник. Збірник наукових праць. – 2014. – Випуск 108 – С. 147–149.
3. Кибанов А. Я. Етика ділових відносин / А. Я. Кибанов, Д. М. Захаров, У. Р. Коновалова. – Москва: ИНФРА-М, 2002.
4. Малахов В. Етика спілкування: навч. посіб. / В. Малахов. – К.: Либідь, 2006. – 400 с.
5. Машир Н. П. Сучасний етикет та секрети гостинності: навч. посіб. / Н. П. Машир. – К.: Кондор, 2009. – 216 с.

Крюченко Ю.Ю.

викладач,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ ПЕРЕКОНАННЯ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Компетенції переконання та аргументації довгий час зовсім не розглядалися в психологічному та філософському аспектах. Згодом це питання набуває актуальності та поширеної зацікавленості вчених. Найбільш відомими дослідниками цієї проблеми в соціальній психології були В. Бехтерев, Т. Володимирський, В. Куликов, Б. Паригін, Б. Поршнев, Г. Тард, Ф. Тома та ін., вони визначають такі механізми, як переконування, навіювання, наслідування.

Безумовно, до числа цих механізмів належить також мистецтво аргументації та переконання, яке набуло своєї популярності ще в Античній Греції. Перші спроби узагальнити та диференціювати інформацію про ці методи було здійснено за часів розвитку античної риторики. Саме стародавніх греків надзвичайно зацікавило питання: чому одна промова здатна переконати аудиторію, а інша – ні? Відповідь на це досить складне питання знаходять античні оратори Сократ та Платон, що активізує розвиток діалектики та логіки. Згодом під впливом праць Платона і Аристотеля антична традиція в риторичі характеризується органічним поєднанням емоційно-психологічних, логіко-філософських та моральних принципів переконання.

Як про самостійний напрям досліджень про теорію аргументації та переконання почали говорити лише в 40-і роки минулого століття. Однак теоретичним підґрунтям її виникнення були ті засоби і методи переконання, які застосовувалися ще в античній риторичі, а саме діалектиці Сократа та логіці Платона.

Тлумачення терміна переконання досить широке та неоднозначне, тому в науці панує два основних визначення цього поняття. Перше визначає переконання як систему поглядів, уявлень, яких дотримується особистість,